

Aan de woordvoerders Asiel van de Kamercommissie voor
Justitie en Veiligheid

Landelijk Bureau

Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
Helpdesk (020) 346 72 50
Fax (020) 617 81 55
www.vluchtelingenwerk.nl
info@vluchtelingenwerk.nl

Datum 8 december 2017
Betreft AO asiel- en vreemdelingenbeleid van 14 december 2017

Kenmerk O.2.2-17317.SS

Geachte woordvoerder,

Op donderdag 14 december zal een Algemeen Overleg asiel- en vreemdelingenbeleid plaatsvinden. VluchtelingenWerk Nederland vraagt met deze brief uw specifieke aandacht voor een aantal onderwerpen waar wij ons in het bijzonder zorgen om maken.

Landenbeleid Irak: islam-afvalligen (atheïsten en christen-bekeerlingen)

In Irak lopen islam-afvalligen groot gevaar. Dit geldt zowel voor (ex)moslims die zich bekeerd hebben tot het christendom of die atheïst zijn geworden. Het recent gelanceerde Freedom Of Thought Report 2017 van de International Humanist and Ethical Union bevestigt dat het voor afvalligen één van de gevaarlijkste landen ter wereld is. Veel religieuze en politieke leiders in Irak vinden dat afvalligen de doodstraf moeten krijgen. Een bekering van de islam zal waarschijnlijk resulteren in geweld door de familie, stam of gemeenschap van de bekeerling, aldus de UNHCR¹. Het meest recente algemeen ambtsbericht Irak van 14 november 2016 bevestigt dit beeld.

Nederland heeft (geboren) christenen aangemerkt als kwetsbare minderheidsgroep; christen-bekeerlingen worden in de praktijk beoordeeld op basis van dit beleid Zij krijgen daardoor in de asielprocedure een lichtere bewijslast, al moeten nog altijd specifieke omstandigheden aangevoerd worden die aantonen dat betreffende persoon gevaar loopt. Bij VluchtelingenWerk zijn er meerdere zaken bekend van christen-bekeerlingen die zijn afgewezen omdat ze niet kunnen bewijzen dat ze gevaar lopen bij terugkeer, terwijl hun bekering wél geloofwaardig is geacht en daarmee vaststaat dat zij vervolging vrezden. Dit speelt eveneens bij afvallige atheïsten². Van vluchtelingen kan en mag bovendien geen 'terughoudendheid' worden verlangd om problemen bij hun terugkeer te voorkomen: dit is in strijd met vaste EU-jurisprudentie over het vrijelijk kunnen uiten van (geloofs)overtuigingen.

VluchtelingenWerk pleit voor het erkennen van islam-afvalligen als systematisch vervolgte groep in het landenbeleid Irak. Als de overheid heeft vastgesteld dat een Iraakse asielzoeker islam-afvallige (christen-bekeerling of atheïst) is, dan staat hiermee het risico op vervolging en de noodzaak voor bescherming vast. Terughoudendheid mag niet worden geëist.

¹ UNHCR Guidelines voor Irak van 31 mei 2012., nog steeds geldig voor afvalligen

² In de zaak (NL17.6560) oordeelde de IND medio juli 2017 dat een Iraakse asielzoeker 'onvoldoende heeft onderbouwd welke problemen hij zou ondervinden in Irak door zijn afvalligheid en atheïsme.'

Bied bescherming aan Afghanen: oproep namens 9 organisaties

Terwijl het aantal burgerdoden in Afghanistan naar recordhoogte stijgt, worden steeds meer uitgeprocedeerde Afghaanse asielzoekers teruggestuurd. De Veiligheidsraad van de VN heeft recent vastgesteld dat Afghanistan (weer) een land in oorlog is. Op basis van recent onderzoek van Amnesty International doen negen mensen- en kinderrechtenorganisaties³ een klemmend beroep op u om Afghaanse vluchtelingen te beschermen en niemand uit te zetten naar Afghanistan. Wij verwijzen hiervoor naar de bijlage voor onze gezamenlijke brief die wij u eerder deze week stuurden.

Wij roepen op het landenbeleid Afghanistan per direct aan te passen aan de bittere realiteit en Afghaanse vluchtelingen die in Nederland bescherming vragen, deze bescherming ook te bieden. In de tussentijd pleiten wij voor het instellen van een vertrekmoratorium, in ieder geval tot aan het verschijnen van een nieuw ambtsbericht over de veiligheidssituatie in Afghanistan.

Gezinshereniging Eritreeërs

In de brief van 23 november geeft de staatssecretaris aan dat er sprake zal zijn van een aanpassing in het beoordelingskader bij Eritrese gezinsherenigingszaken. Al bijna twee jaar wordt 70% van alle gezinsherenigingsaanvragen van Eritreeërs afgewezen. Dit komt omdat Nederland met betrekking tot Eritrese zaken eist dat vluchtelingen eerst aannemelijk moeten maken waarom zij geen officiële documenten hebben en er sprake zou zijn van bewijsnood. Dit is een extra eis die de Gezinsherenigingsrichtlijn niet kent en ook in andere EU landen niet wordt toegepast (alleen Tsjechië en Slowakije kennen een soortgelijk beleid). Juist bij Eritreeërs leidt dit tot problemen omdat de IND zich baseert op een ambtsbericht dat niet is gestaafd met onafhankelijke bronnen. Hieruit concludeert de IND dat Eritreeërs in het verleden in het bezit hadden kunnen zijn van specifieke documenten, hetgeen vaak niet het geval is. Dit wordt door de IND vaak niet geloofd waarna direct wordt afgewezen zonder verder (DNA-)onderzoek te doen of andere documenten in de beoordeling te betrekken. Door dit veel te strikte beleid zijn duizenden met name Eritrese gezinnen de afgelopen tijd ten onrechte van elkaar gescheiden gebleven. Dit heeft tot veel leed en wanhoop geleid.

Door de in de brief aangekondigde aanpassing van het beoordelingskader komt daar hopelijk een beetje verandering in. Desalniettemin blijft de bewijsnoodtoets overeind staan en is het vooralsnog onduidelijk hoe zwaar indicatieve documenten (zoals kerkelijke aktes, vaccinatieboekjes, schooldiploma's, etc.) zullen wegen. In hoeverre deze aanpassing dus werkelijk het verschil gaat maken is dus maar zeer de vraag.

VluchtelingenWerk doet met klem een beroep op de staatssecretaris om zo spoedig mogelijk het beleid in overeenstemming te brengen met de Gezinsherenigingsrichtlijn en de bewijsnoodtoets af te schaffen.⁴

³ Amnesty International, Defence for Children, stichting INLIA, Kerk in Actie, stichting LOS, Pax, Save the Children, Unicef Nederland en VluchtelingenWerk Nederland.

⁴ De Gezinsherenigingsrichtlijn schrijft voor dat er bij vluchtelingen altijd naar alternatieve middelen wordt gekeken om de gezinsband aannemelijk te maken zoals andere documenten, interviews of DNA-onderzoek en een afwijzing niet alleen gebaseerd mag zijn op het ontbreken van officiële documenten.

Extra Begeleidings- Toezicht Locatie

Met de brief van 3 juli (19 637, nr. 2336) is uw kamer geïnformeerd over de realisatie van de Extra Begeleidings- Toezichtlocatie (EBTL). VluchtelingenWerk vindt het van het grootste belang dat incidenten worden tegengegaan en overlast voor medebewoners wordt beperkt. Desalniettemin staat VluchtelingenWerk kritisch ten opzichte deze vorm van opvang. Preventie en een beter opvangmodel met kleinschalige opvanglocaties zijn wat ons betreft de sleutel tot het terugbrengen van incidenten en overlast. Dit kan door preventieve maatregelen zoals goed opgeleid personeel dat niet alleen voorlichting geeft, maar in gesprek gaat met bewoners en ingrijpt voor het escaleert.

Overigens is het de vraag of overplaatsing van iemand die overlast veroorzaakt door het COA naar een opvanglocatie met een sober karakter en streng regime juridisch toelaatbaar is.⁵ Ook gelden er specifieke vereisten met betrekking tot vluchtelingen die slachtoffer zijn geworden van martelingen en geweld.⁶

VluchtelingenWerk vindt het belangrijk dat er meer geïnvesteerd wordt in de veiligheid van alle centra, onder andere door verbetering van het trainingsaanbod.⁷ Ook vragen wij aandacht voor de verbetering van de veiligheid van vrouwen en meisjes in de opvang in lijn met de aanbevelingen van het Kennisplatform Integratie en Samenleving (KIS) van juli dit jaar (zie www.kis.nl). Vorig jaar zijn door de staatssecretaris een aantal verbeteringen toegezegd zoals beter getraind personeel en het instellen van vertrouwenspersonen in alle centra. Wat zijn hierin de ontwikkelingen?

Toetsing inburgeringsvereiste

Vanaf 1 januari 2015 zijn de voorwaarden voor een sterker verblijfsrecht gewijzigd en zijn er aanvullende eisen gesteld bovenop de eisen die gelden voor de inburgeringsplicht.⁸ De IND heeft steeds gesteld dat de verzwaarde eisen gelden voor nieuwkomers die na 1 januari 2015 inburgeringsplichtig zijn geworden.⁹ De nieuwe uitleg van de IND is echter dat de verzwaarde eisen gelden voor personen die na 1 januari 2015 een aanvraag indienen voor een sterker verblijfsrecht. Met de brief 'Toetsing inburgeringsvereiste' van 1 juni jl.(32824, Nr. 197) is uw Kamer geïnformeerd over deze 'fout'.

VluchtelingenWerk vraagt uw aandacht voor de situatie van vluchtelingen, die na het constateren van de genoemde 'fout' bij de aanvraag van een verblijfsvergunning ineens met zwaardere inburgeringseisen worden geconfronteerd. Zij hebben aan hun inburgeringsplicht voldaan en hun DUO-lening voor de inburgering daarom beëindigd. In de brief van 2 juni jl. wordt echter niets gezegd over een oplossing voor deze groep, waarvoor de nieuwe regels van de ene op de andere dag zijn ingegaan.

5 Volgens art. 20 Opvangrichtlijn zijn sancties alleen toelaatbaar wanneer sprake is van ernstige inbreuken op de regels en ernstige vormen van geweld.

6 Voor deze en andere kwetsbare vluchtelingen moet op grond van art. 21 Opvangrichtlijn rekening worden gehouden met bijzondere behoeften en mogen alleen sancties worden opgelegd met inachtneming van het evenredigheidsbeginsel.

7 Uit het onlangs gepubliceerde onderzoek van het WODC over agressie-incidenten in de opvang blijkt dat het trainingsaanbod verbetering behoeft.

8 Het voor de inburgeringsplicht vrijstellende diploma Staatsexamen NT2 (Nederlands als tweede taal) moet sindsdien worden aangevuld met twee deexamens 'Kennis van de Nederlandse Samenleving'. Het voor de inburgeringsplicht vrijstellende diploma MBO-1 moet sindsdien een diploma MBO-2 zijn. Voor vluchtelingen geldt dit met name bij de aanvraag van een vergunning onbepaalde tijd asiel.

9 Dit komt overeen met de Wet inburgering waarin toen deze verzwaarde eisen eveneens zijn ingevoerd.

Dit voldoet ons inziens niet aan de vereisten van behoorlijk bestuur: het rechtszekerheids- en vertrouwensbeginsel.

Daarnaast vraagt VluchtelingenWerk in algemene zin uw aandacht voor het, in onze ogen, onterechte verschil dat er bestaat tussen de inburgeringseisen in de Wet inburgering en de inburgeringseisen in de Vreemdelingenwet of de Rijkswet op het Nederlanderschap.¹⁰

VluchtelingenWerk is van mening dat er geen zwaardere eisen zouden moeten worden gesteld met betrekking tot het verkrijgen van een sterker verblijfsrecht. Daarnaast zijn wij van mening dat er een groep onevenredig is benadeeld door de IND omdat zij zich niet konden voorbereiden op de zwaardere eisen. Voor hen zou een overgangsregeling moeten komen, op zijn minst de mogelijkheid om een kleine lening bij DUO af te sluiten zodat zij in staat zijn om de aanvullende examens alsnog te behalen en betalen.

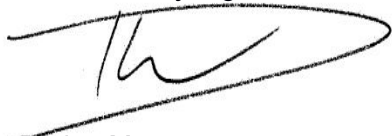
Eritrea en naturalisatie

VluchtelingenWerk heeft al vaker gewezen op de belemmeringen die houders van een pardonvergunning ondervinden wanneer zij willen naturaliseren. Een groot deel kan geen geboorteakte en geldig paspoort overleggen. In de brief gaat de staatssecretaris eraan voorbij dat om aan Eritrese documenten vanuit Nederland te komen, zij zich moeten wenden tot de Eritrese ambassade in Nederland. Het is echter algemeen bekend en blijkt ook uit onderzoek van hoogleraar Van Reisen dat, wanneer zij zich wenden tot de Eritrese ambassade, zij een deel van hun inkomen structureel moeten afstaan en bovendien kan het contact met de autoriteiten familieleden die nog in Eritrea verblijven in gevaar brengen.

VluchtelingenWerk pleit ervoor dat voor de (kleine) groep Eritrese asielzoekers met een reguliere vergunning naturalisatie mogelijk moet zijn zonder zich te hoeven wenden tot de Eritrese ambassade.

Wij hopen dat u onze inbreng betreft in het debat.

Met vriendelijke groet,

Dorine Manson
Bestuursvoorzitter

Bijlage: Gezamenlijke oproep bescherming Afghaanse vluchtelingen, 4 december 2017

¹⁰ In het verleden is besloten om het inburgeringsexamen gelijk te stellen aan de naturalisatietoets. In een toelichting op een recente wijziging van de Regeling naturalisatietoets (Regeling van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie van 27 september 2017, nummer 2129147, tot wijziging van de Regeling naturalisatietoets Nederland) is dit nogmaals bevestigd.